

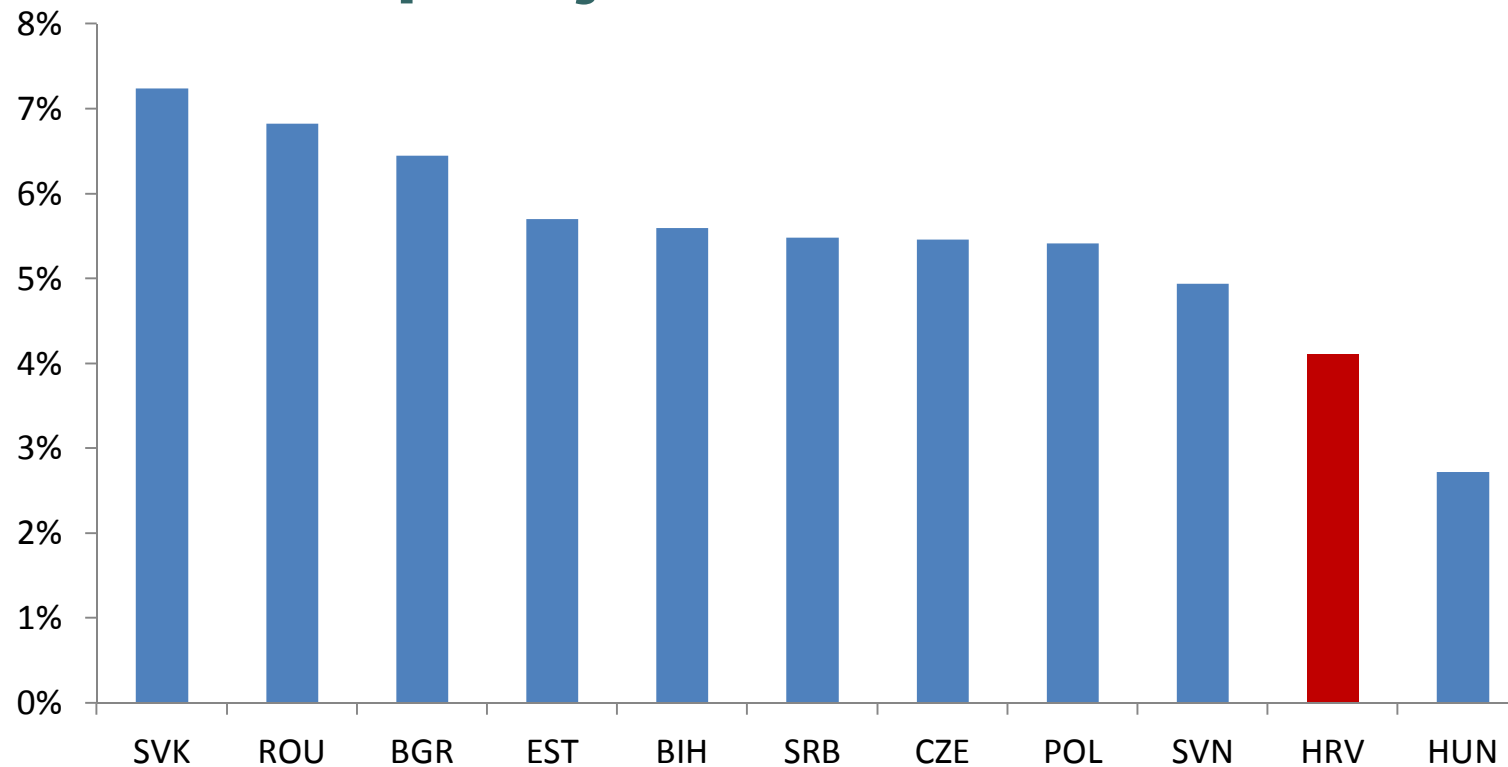
Značenje izvoza za razvoj i rast gospodarstva u krizi

Mladen Vedriz, Ph.D., Professor
Predstojnik Katedre za ekonomske znanosti
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Međunarodna konferencija :
*Izvoz – motor razvoja: sajamska industrija u funkciji rasta
izvoza i internacionalizacije poslovanja*
Zagreb, 22.03.2013.

Godišnja stopa rasta, prosjeak 2004.-2008.

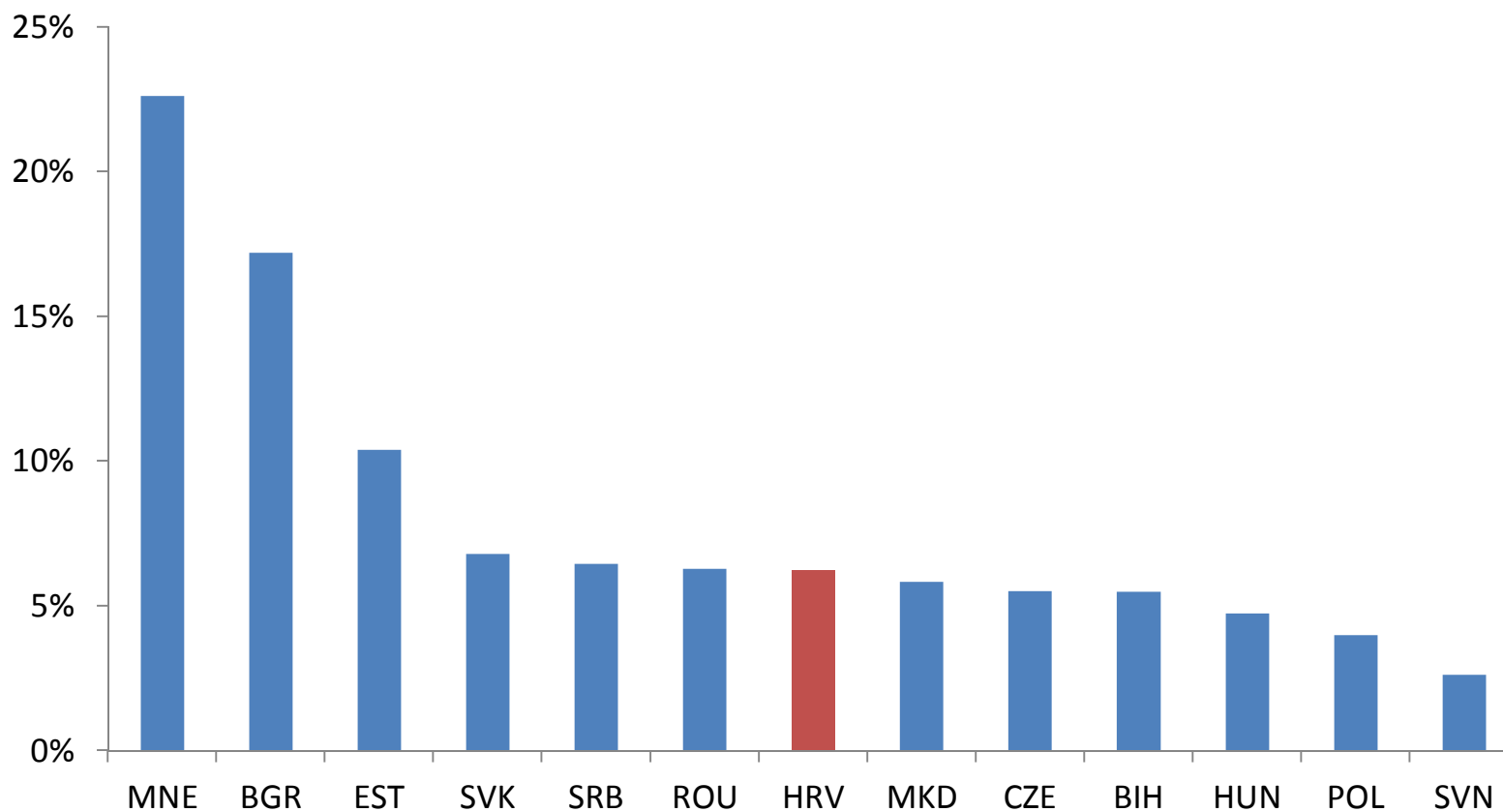
Izvor: MMF, Baza podataka Svjetski gospodarski izgledi

Izvor: prema: Alan Pai (OECD): Novi zamah hrvatske konkurentnosti, konferencija: Meunarodna konkurentnost i poslovna privlačnost Hrvatske, HNB, Zagreb, 15. veljače 2013.

Dotok FDI-a u Hrvatsku je blizu prosjeka SIE/JIE...

Dotok FDI-a kao % BDP-a, prosjek 2000.-2008.

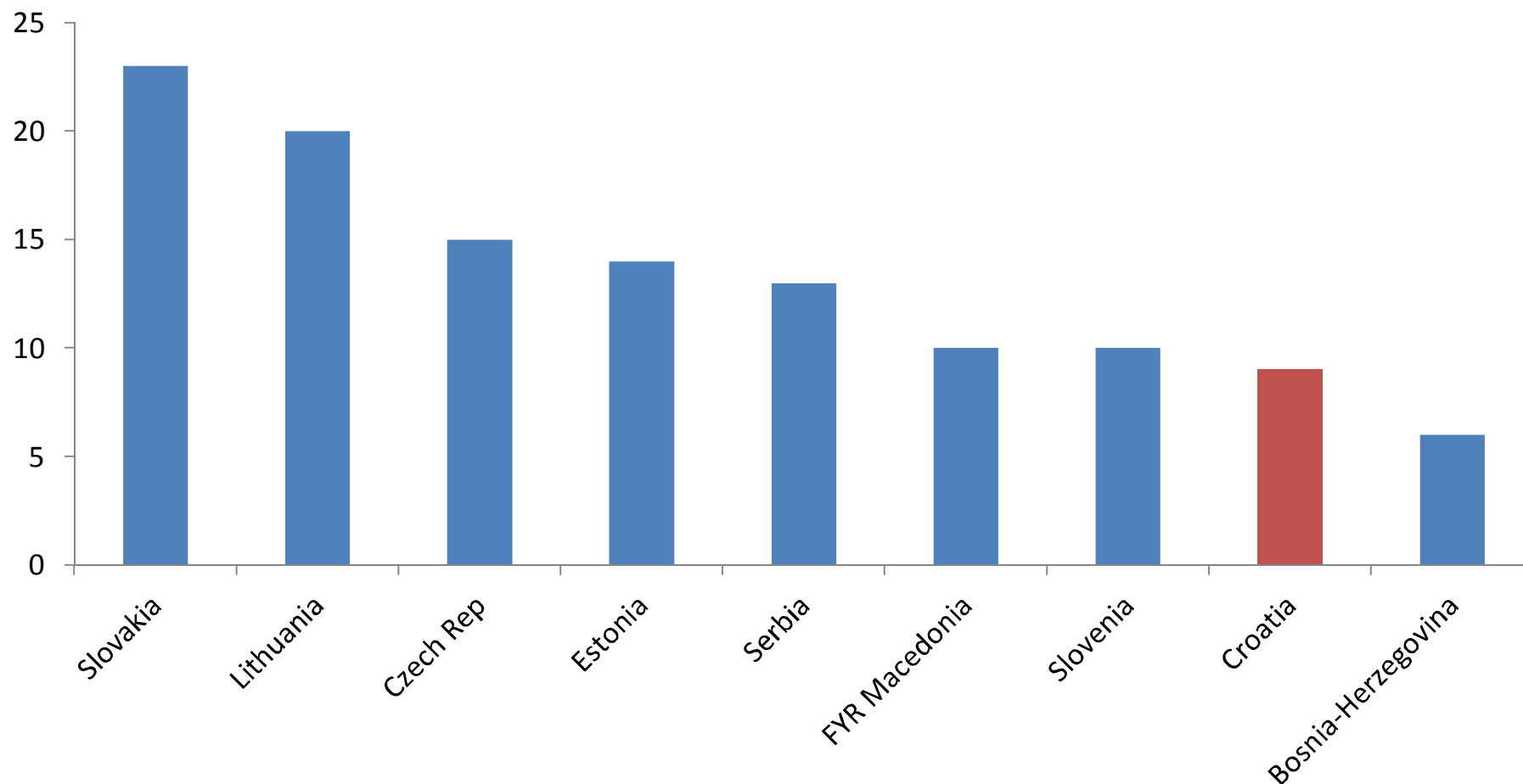

Izvor: UNCTADstat

Izvor: prema: Alan Pai (OECD): Novi zamah hrvatske konkurentnosti, konferencija: Meunarodna konkurentnost i poslovna privlačnost Hrvatske, HNB, Zagreb, 15. veljače 2013.

...ali Hrvatska ima razmjerno malo greenfield ulaganja...

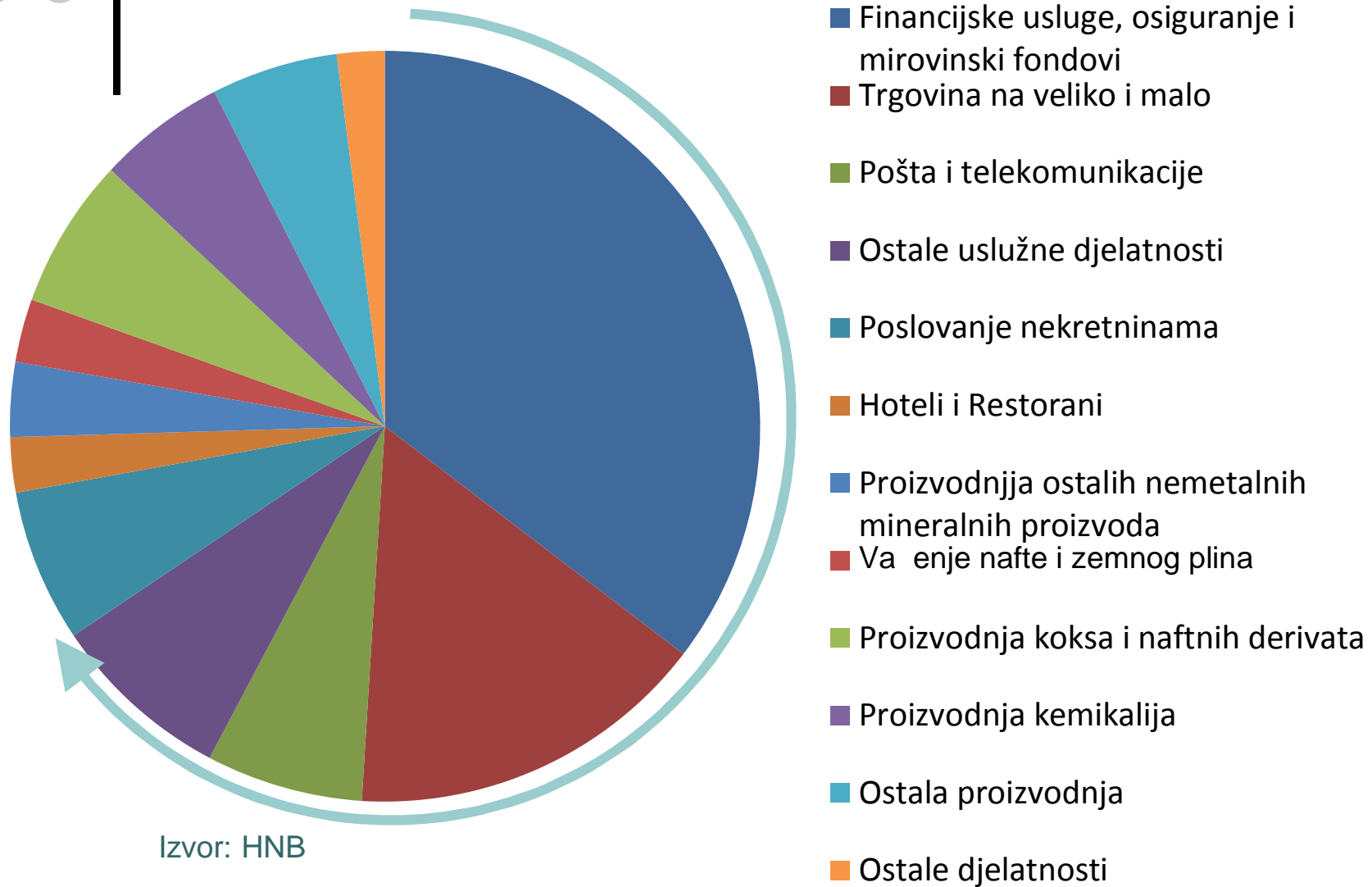
Broj FDI-a u greenfield projekte na milijun stanovnika

Izvor: fDI Markets

Izvor: prema: Alan Pai (OECD): Novi zamah hrvatske konkurentnosti, konferencija: Meunarodna konkurentnost i poslovna privlačnost Hrvatske, HNB, Zagreb, 15. veljače 2013.

...i dvije trećine FDI-a u Hrvatskoj traži tržište usprkos tome što je hrvatsko tržište malo

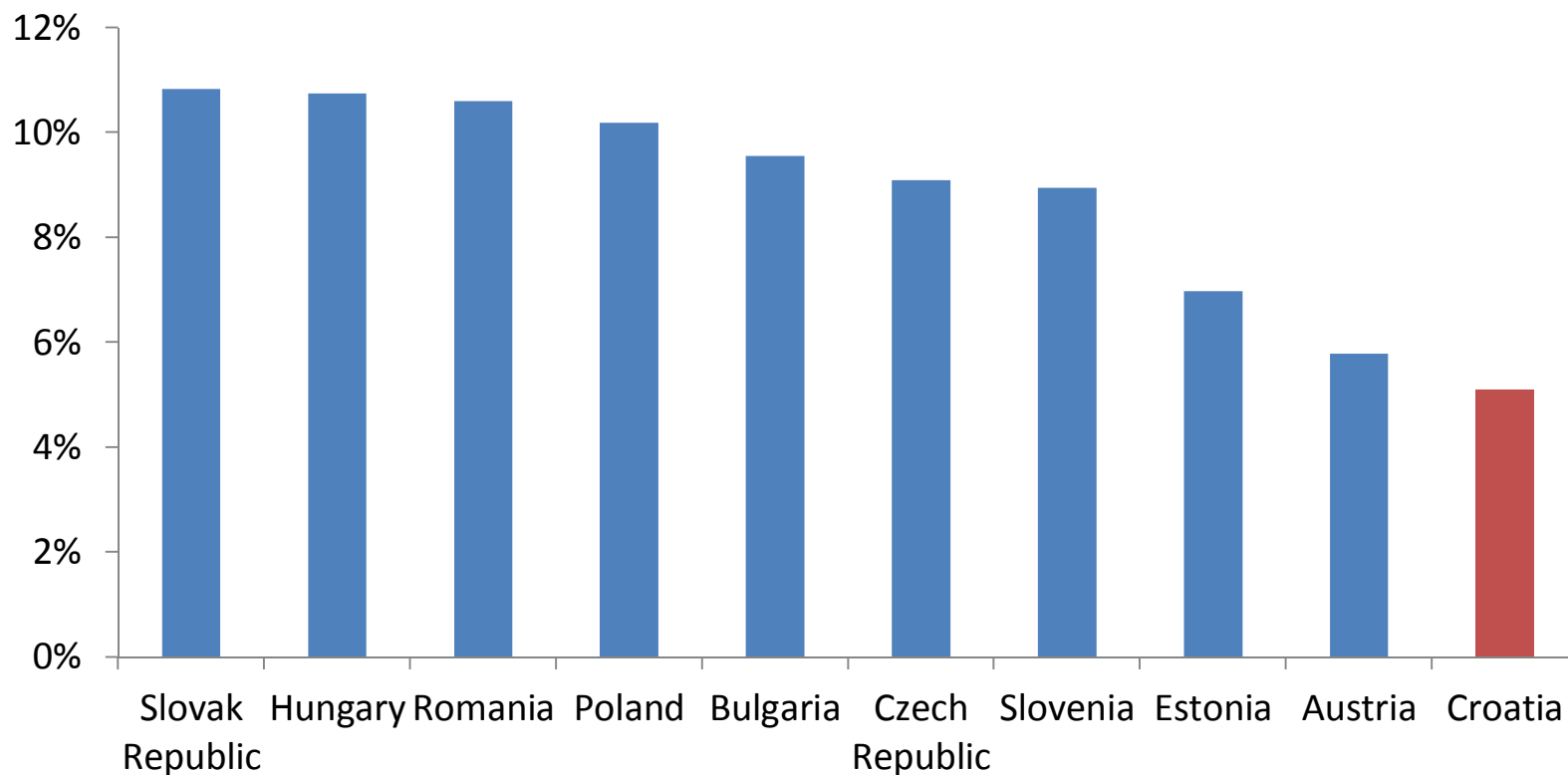
Izvor: HNB

Izvor: prema: Alan Pai (OECD): Novi zamah hrvatske konkurentnosti, konferencija: Meunarodna konkurentnost i poslovna privlačnost Hrvatske, HNB, Zagreb, 15. veljače 2013.

Izvojni rezultati su... za pretpostaviti

Prosječan rast izvoza, 2002.-2008.

Izvor: MMF, Baza podataka Svjetski gospodarski izgledi

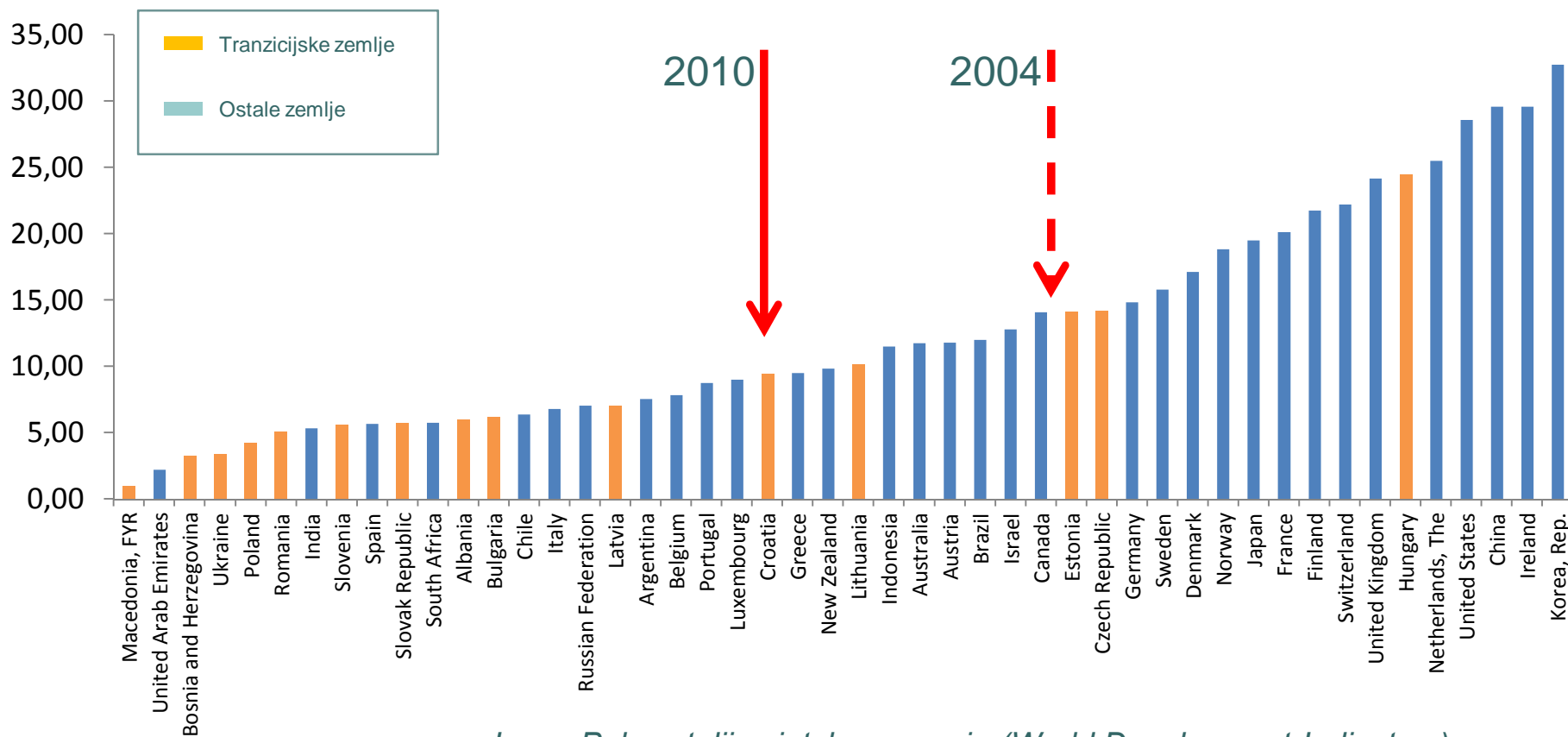
Izvor: prema: Alan Pai (OECD): Novi zamah hrvatske konkurentnosti, konferencija: Meunarodna konkurentnost i poslovna privlačnost Hrvatske, HNB, Zagreb, 15. veljače 2013.

Izvoz po glavi stanovnika

Udjel proizvoda visoke tehnologije u ukupnom izvozu

Hrvatska je (joz uvijek) dobro rangirana u odnosu na usporediva tranzicijska gospodarstva obzirom na visok udio izvoza visoke tehnologije u ukupnom izvozu proizvoda

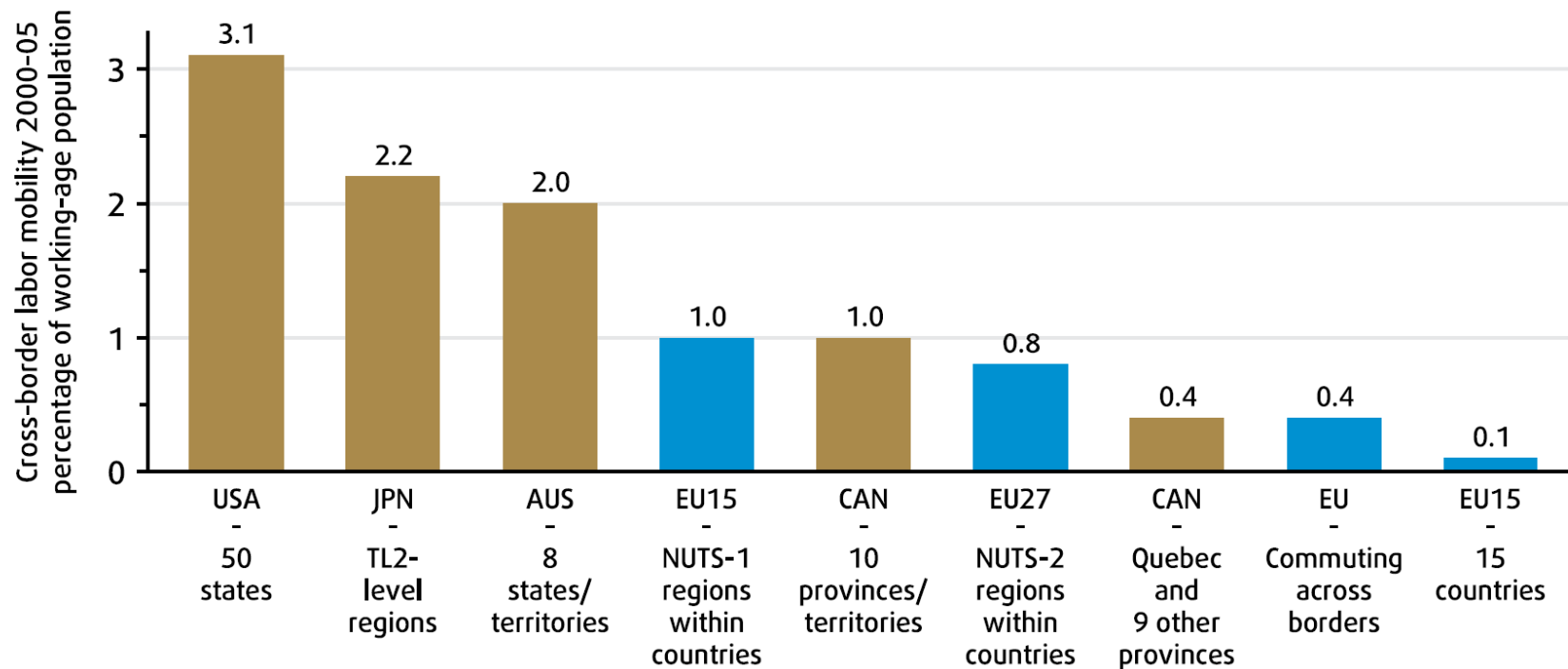
Izvor: *Pokazatelji svjetskog razvoja (World Development Indicators)*

Izvor: prema: Alan Pai (OECD): Novi zamah hrvatske konkurentnosti, konferencija: Meunarodna konkurentnost i poslovna privlačnost Hrvatske, HNB, Zagreb, 15. veljače 2013.

European workers are less mobile

Figure 15: Europeans are less mobile, even within their own countries

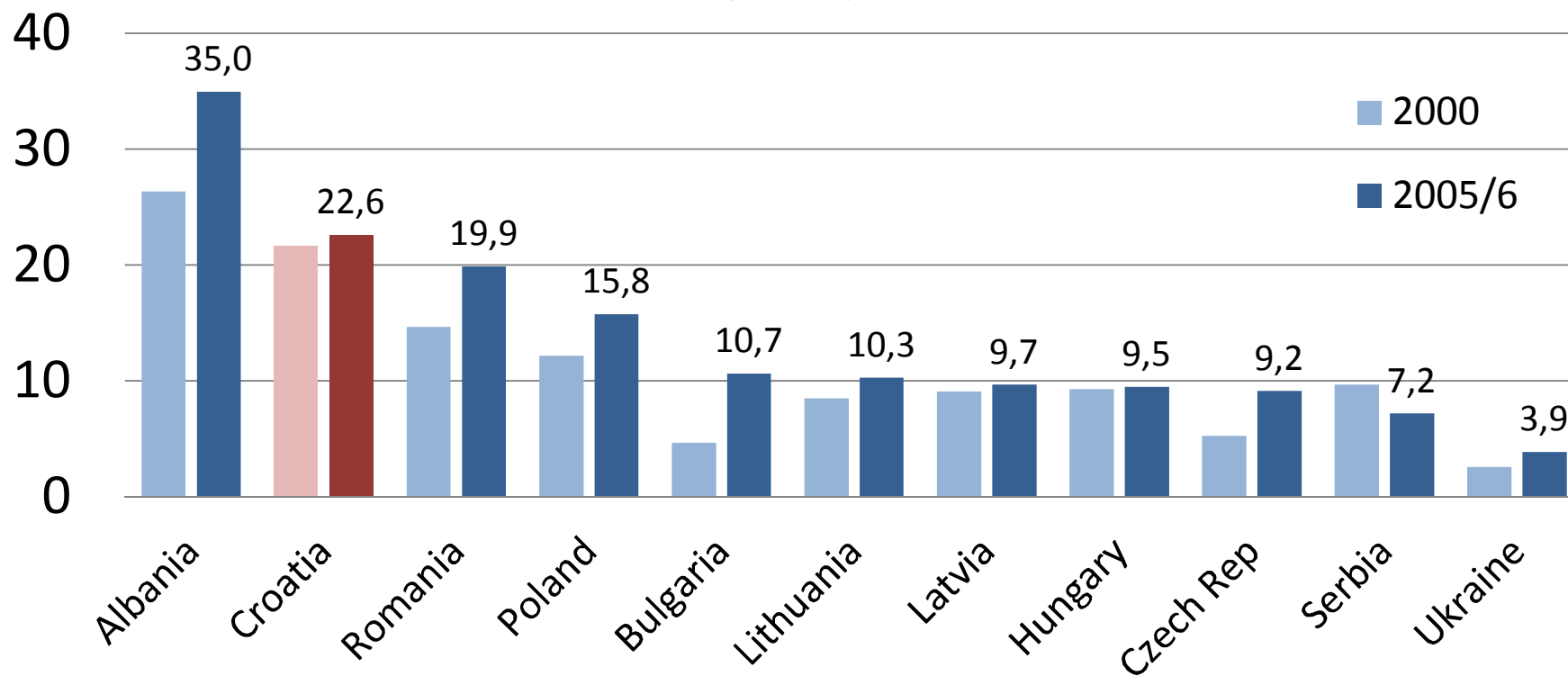
(labor mobility, share of working-age population that has moved, 2000-2005)

Izvor: prema: Alan Pai (OECD): Novi zamah hrvatske konkurentnosti, konferencija: Meunarodna konkurentnost i poslovna privlačnost Hrvatske, HNB, Zagreb, 15. veljače 2013.

Ali... Hrvatska je među zemljama koje bilježe najveći gubitak visoko kvalificiranih stručnjaka

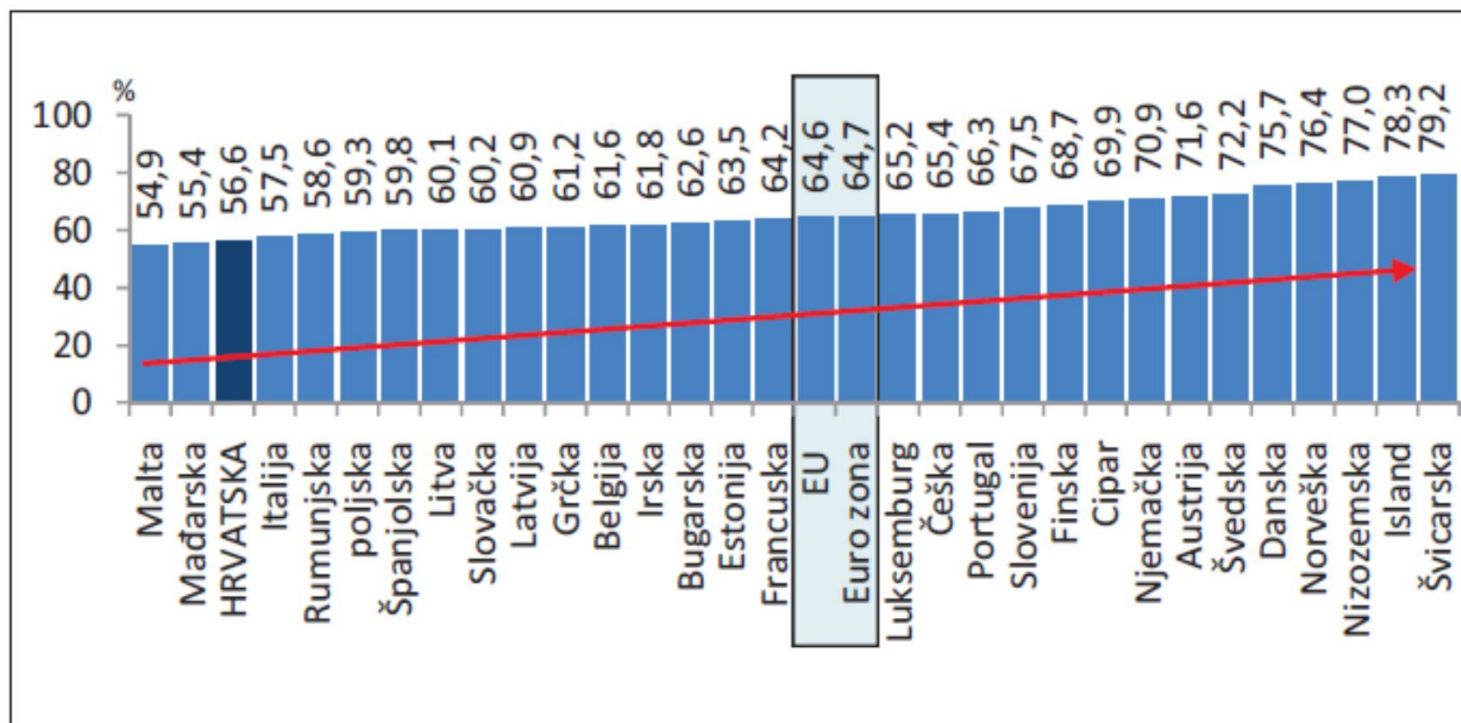
Stopa iseljavanja visoko obrazovanog stanovništva u zemlje OECD-a

OECD (2012), *Povezivanje s iseljenicima: Globalni profil dijaspora*, Publikacije OECD-a

Izvor: prema: Alan Pai (OECD): Novi zamah hrvatske konkurentnosti, konferencija: Meunarodna konkurentnost i poslovna privlačnost Hrvatske, HNB, Zagreb, 15. veljače 2013.

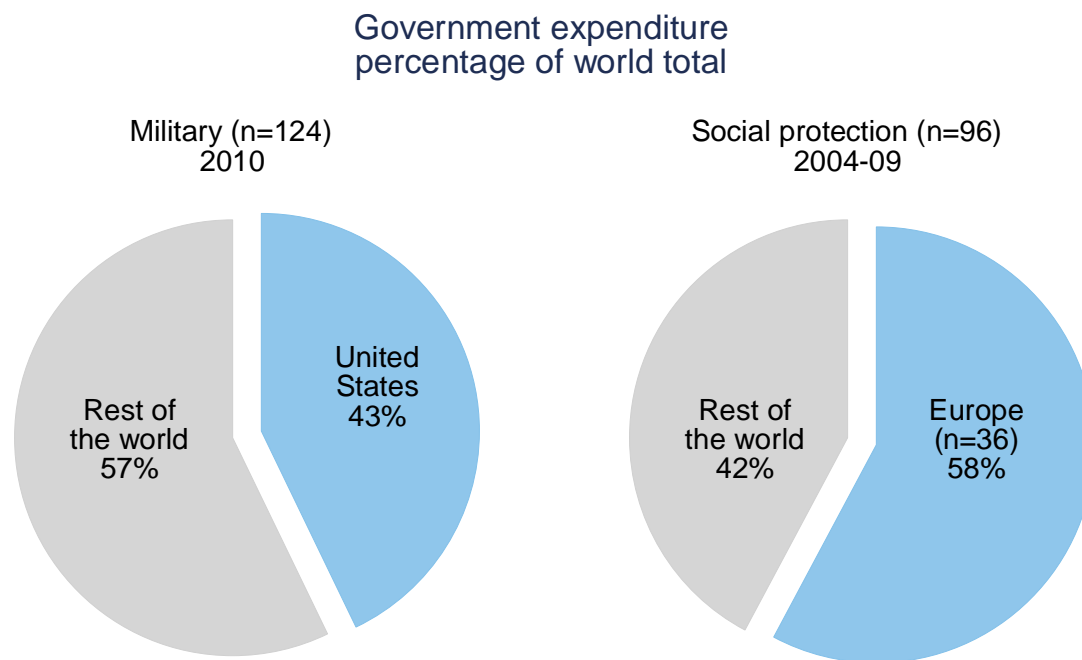
Radno aktivno stanovništvo

Izvor: Prema Eurostat i HGK, preuzeto iz *Hrvatsko gospodarstvo 2009. godine*, Hrvatska gospodarska komora, str. 39

Struktura javne potrošnje: SAD, Europa, ostatak svijeta

(general government spending on defense [United States] and social protection [Europe], 2004. 09, share of total world spending)

Izvor: prema: Alan Pai (OECD): Novi zamah hrvatske konkurentnosti, konferencija: Međunarodna konkurentnost i poslovna privlačnost Hrvatske, HNB, Zagreb, 15. veljače 2013.

THE COST OF A BETTER LIFE...

SOCIAL EXPENDITURES AS A % OF GDP

OECD

20.5%

JAPAN

16%

KOREA

7.5%

CHINA

4.6%

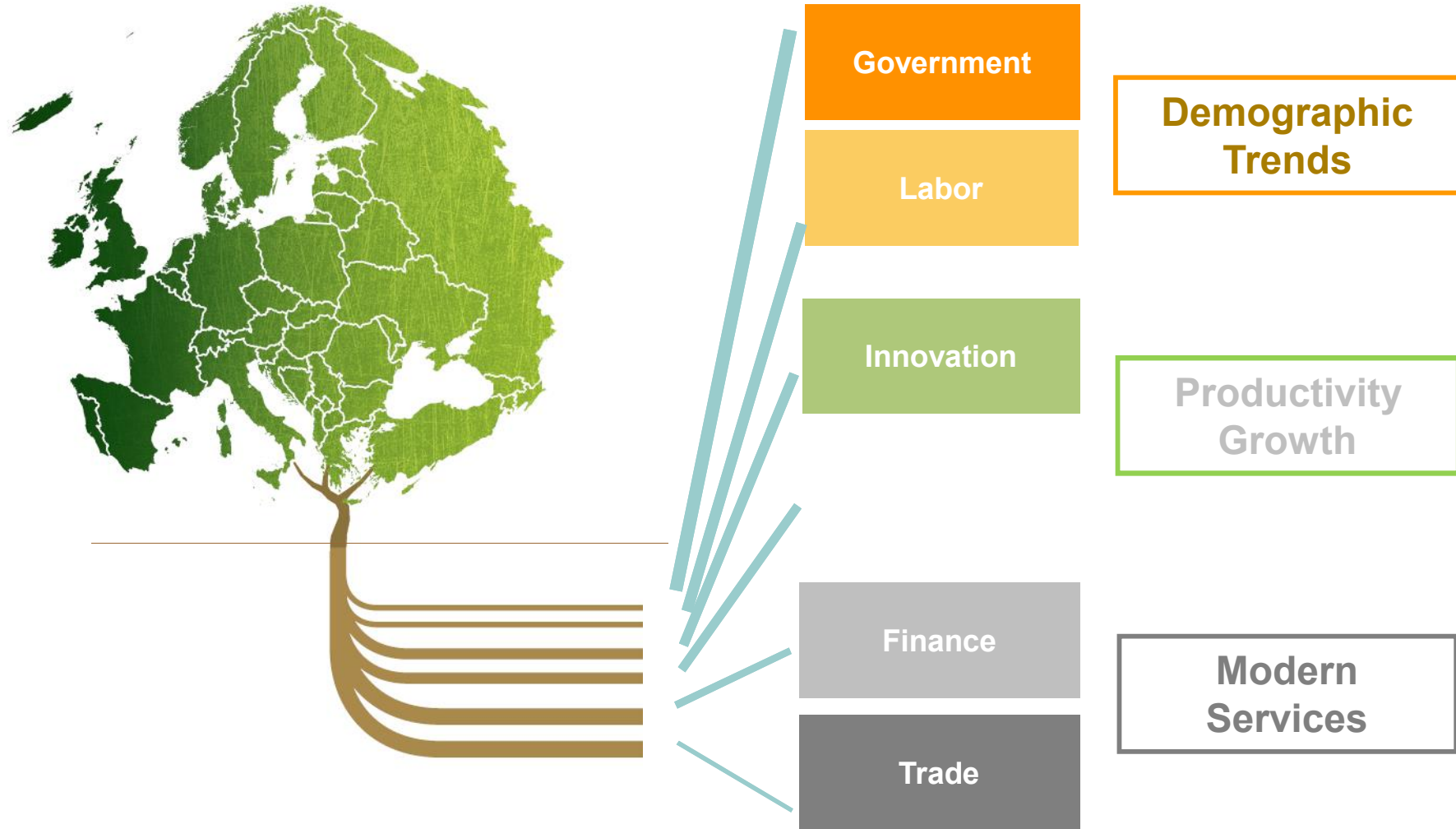

National Competitiveness *Why and How?*

***“In the modern global economy
prosperity is a national
choice.”***

M. E. Porter, *The Competitive Advantage of Nations*

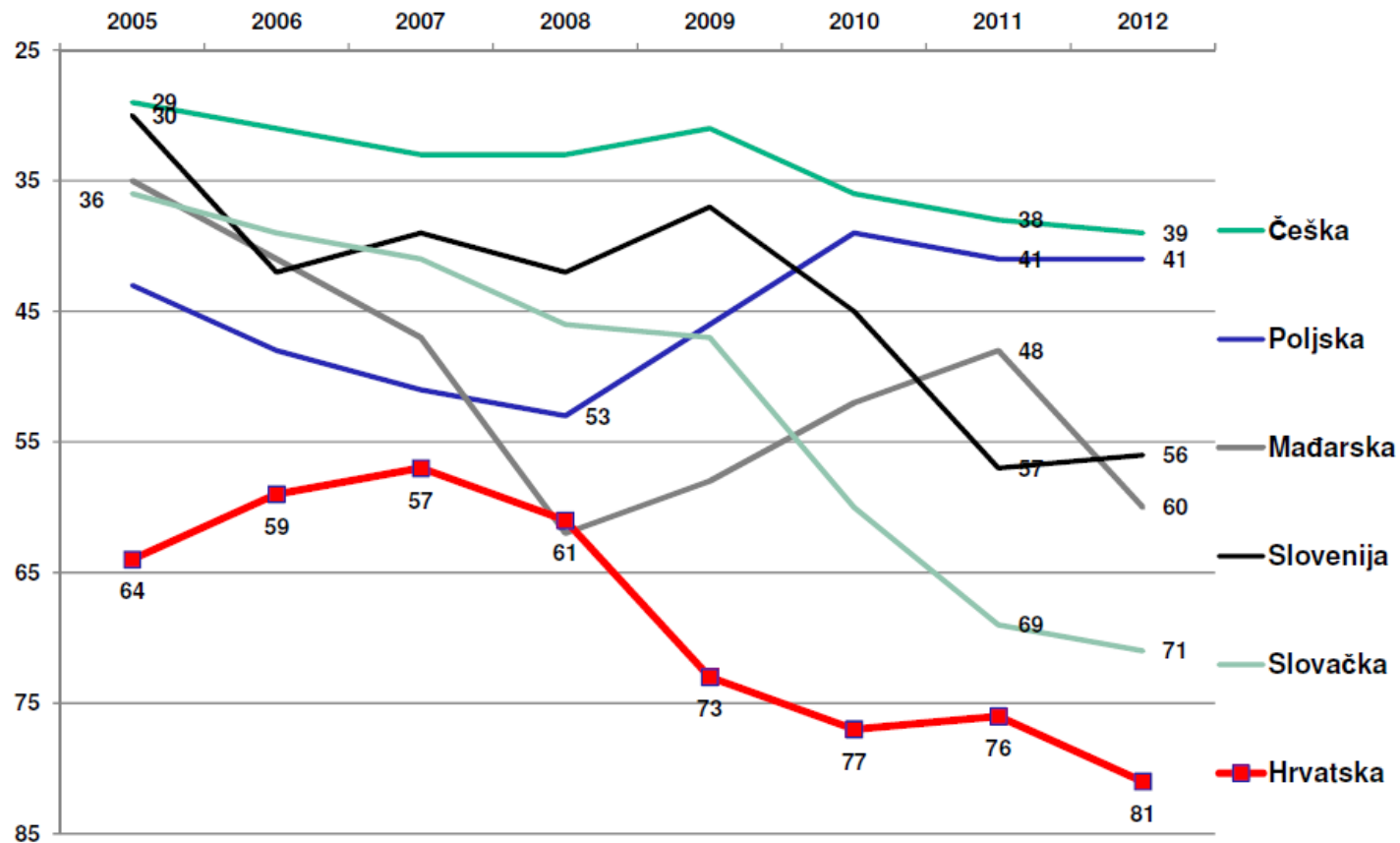
Imperatives, strengths and weaknesses

Global Competitiveness 2012-2013: *Top 10 countries*

Zemlja	Rang 2012.	Rang 2011.	Promjena 2011.-2012.	
Švicarska	1.	1.	→	0
Singapur	2.	2.	→	0
Finska	3.	4.	↗	+1
Švedska	4.	3.	↘	-1
Nizozemska	5.	7.	↗	+2
Njemačka	6.	6.	→	0
SAD	7.	5.	↘	-2
Velika Britanija	8.	10.	↗	+2
Hong Kong	9.	11.	↗	+2
Japan	10.	9.	↘	-1

Transition countries – reference countries

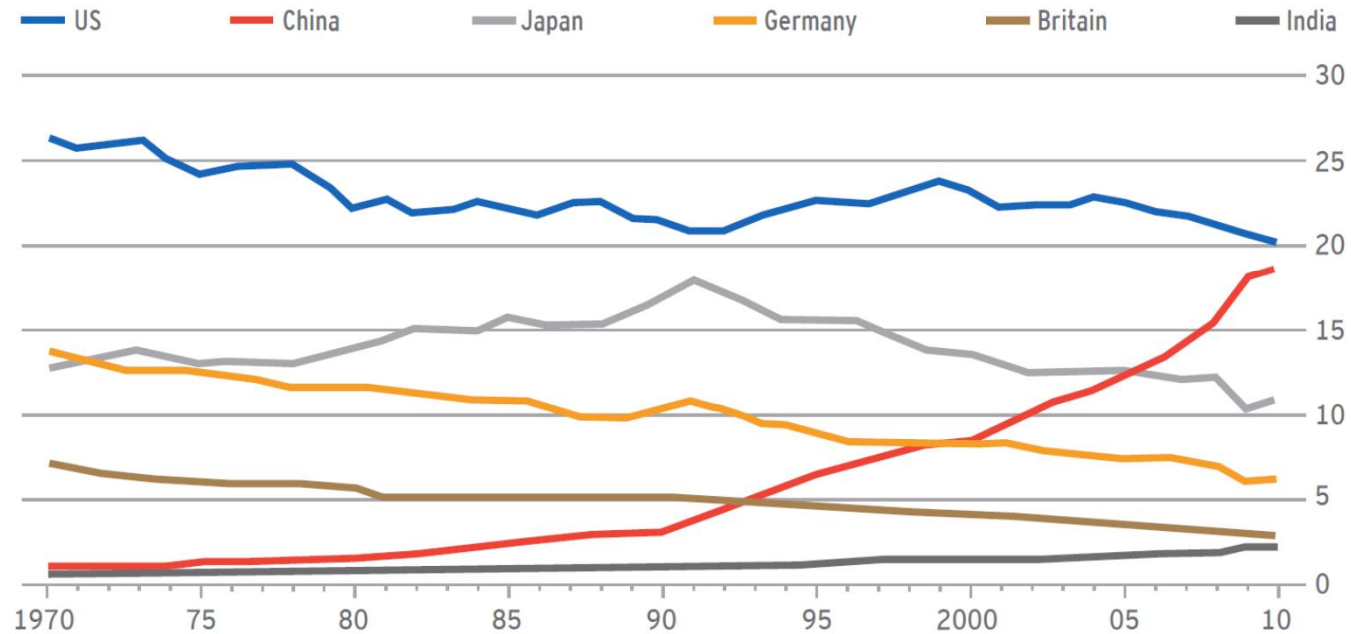

The new economic order in the world

The new world order

Manufacturing, 2005 prices, % of world output

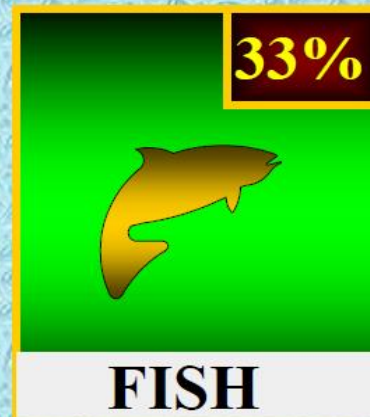
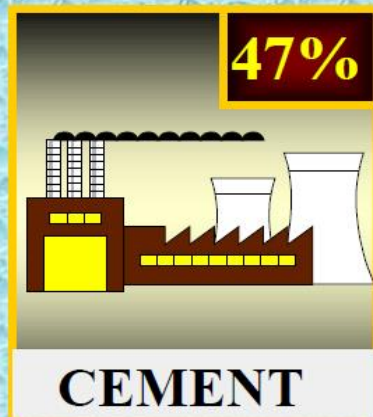
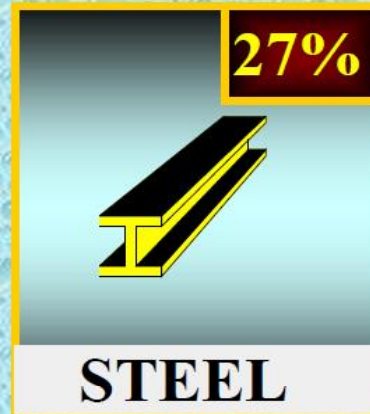
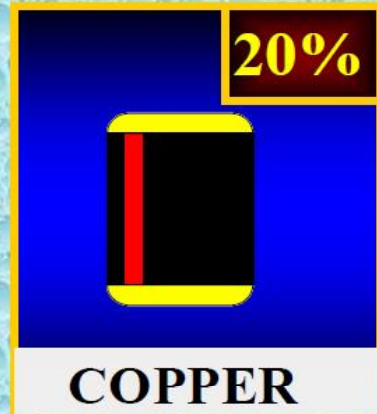
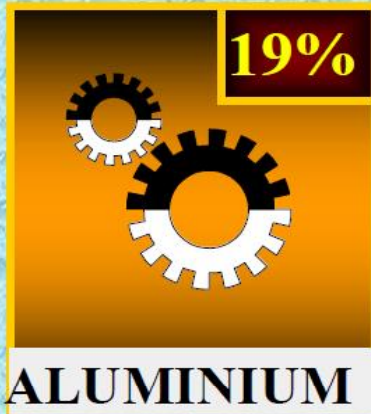

Source: A Third Industrial Revolution - Special Report: Manufacturing and innovation /Back to making stuff/, *The Economist*, April 21st, 2012, p. 5.

BECAUSE OF CHINA'S APPETITE...

AS A % OF WORLD CONSUMPTION

ANNUAL PRESIDENTS' FORUM, 16 NOVEMBER 2010

STEPHANE GARELLI

Manufacturing - New Concept

“Mr. Obama has put the promotion of an industrial revival at the heart of his economic platform, recently backing targeted tax incentives to spur the domestic manufacturing base.”

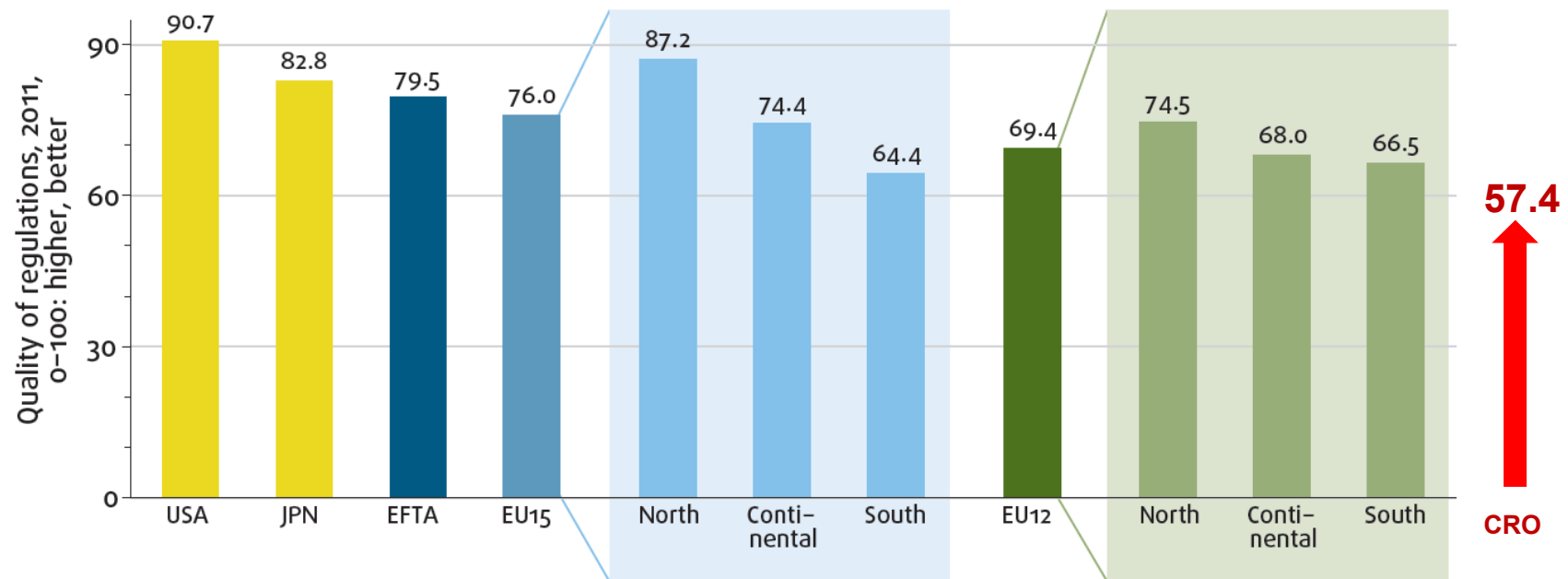

Source: S. Kirchgaessner: [“Corporates and candidates”](#), Financial Times/ Analysis, August 3, 2012, p. 7

Doing business is now most difficult in the EU15 South

Figure 9: Southern and Eastern Europe must make it easier to do business

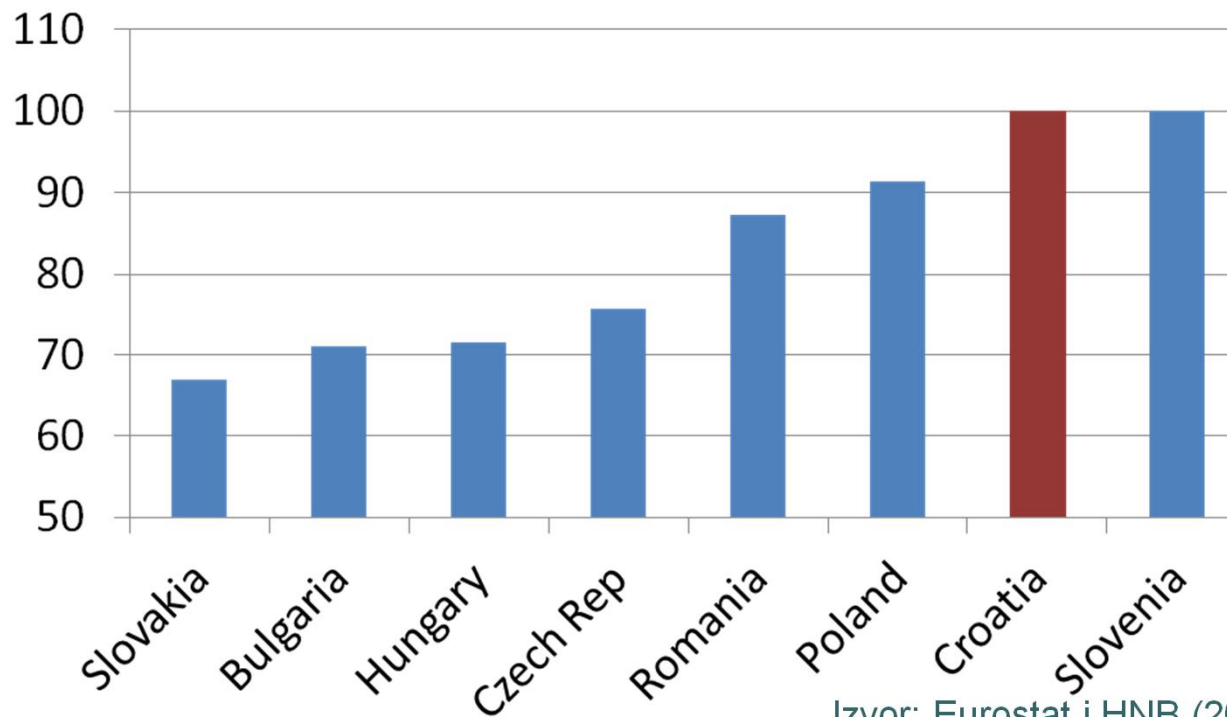
(principal components index of the ease of doing business in 2011, scaled from 0 [poor] to 100 [excellent])

Hrvatska ima razmjerno visoke plaće u usporedbi s drugim zemljama u tranziciji

“ Taj nedostatak je djelomično kompenziran visokom razinom produktivnosti, no i nakon korekcije za produktivnost cjenovna konkurentnost je još uvijek nedostatna

Unit labour cost index (Croatia=100)

Izvor: Eurostat i HNB (2012.)

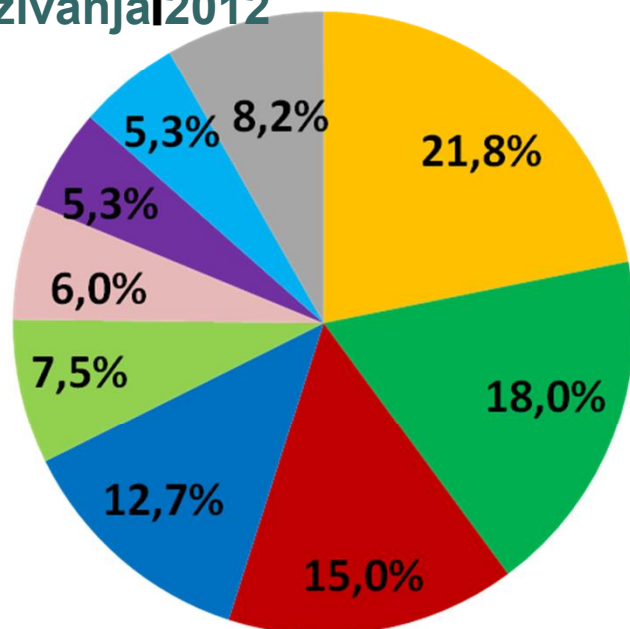

Rješenja postoje, ali..
Do it now concept...

Brzorastuće male i srednje tvrtke još su suočene sa znatnim preprekama u poslovanju

● ● ●
Rezultati OECD-ovog istraživanja 2012

- Korupcija i siva ekonomija
- Propisi
- Pristup financiranju
- Politika i poticanje ulaganja
- Javna nabava
- Ljudski kapital
- Usluge podrške MSP-ima
- Politika tržišnog natjecanja

Izvor: prema: Alan Pai (OECD): Novi zamah hrvatske konkurentnosti, konferencija: Međunarodna konkurentnost i poslovna privlačnost Hrvatske. HNB. Zagreb. 15. veljače 2013.

Relativno rangiranje problema mjereno prema srednjem rezultatu. Najozbiljniji problem je na rangiran pod 1, a najmanji pod 14.	Rangiranje u 2008.
Korupcija	1
Pristup financiranju	2
Porezne stope	3
Sudovi	4
Vještine i obrazovanje radnika	5
Električna energija	6
Carinski i trgovinski propisi	7
Radni propisi	8
Porezna uprava	9
Kriminalitet, krađe i neredi	10
Prijevoz	11
Poslovne licence i dozvole	12
Pristup zemljištu	13

Izvor: BEEPS. Europska banka za obnovu i razvoj i Svjetska banka, 2010.

Što Hrvatska može i mora učiniti

- **Gospodarski rezultati tijekom tranzicije su nezadovoljavajući...** dijelom iz razloga što uspješna tržišna ekonomija nije, suprotno onome što neki govore, jednostavno rezultat **spuštanja kapitalizma da se dogodi** niti nešto što nastaje spontano iz zraka.

Hrvatska može i mora...

- ...vidljivom i inteligentnom ulogom države potpomagati i usmjeravati ekonomski razvoj
- **Jučer:** to je još bio mogući i vlastiti izbor
- **Ulaskom u EU:** jedina realna mogućnost

EU STRATEGIJA 2020

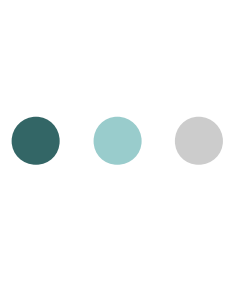
Three priorities for sustainable growth and jobs

13

- **Growth based on knowledge and innovation**
 - Innovation
 - Education
 - Digital society
- **An inclusive high-employment society**
 - Employment
 - Skills
 - Fighting poverty
- **Green growth: a competitive and sustainable economy**
 - Combating climate change
 - Clean and efficient energy
 - Competitiveness

Presentation of J.M. Barroso to the Informal European Council, 11 February 2010

EUROPE 2020

Reforms & Adaptation

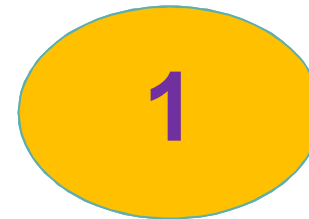
**Advanced
economies**

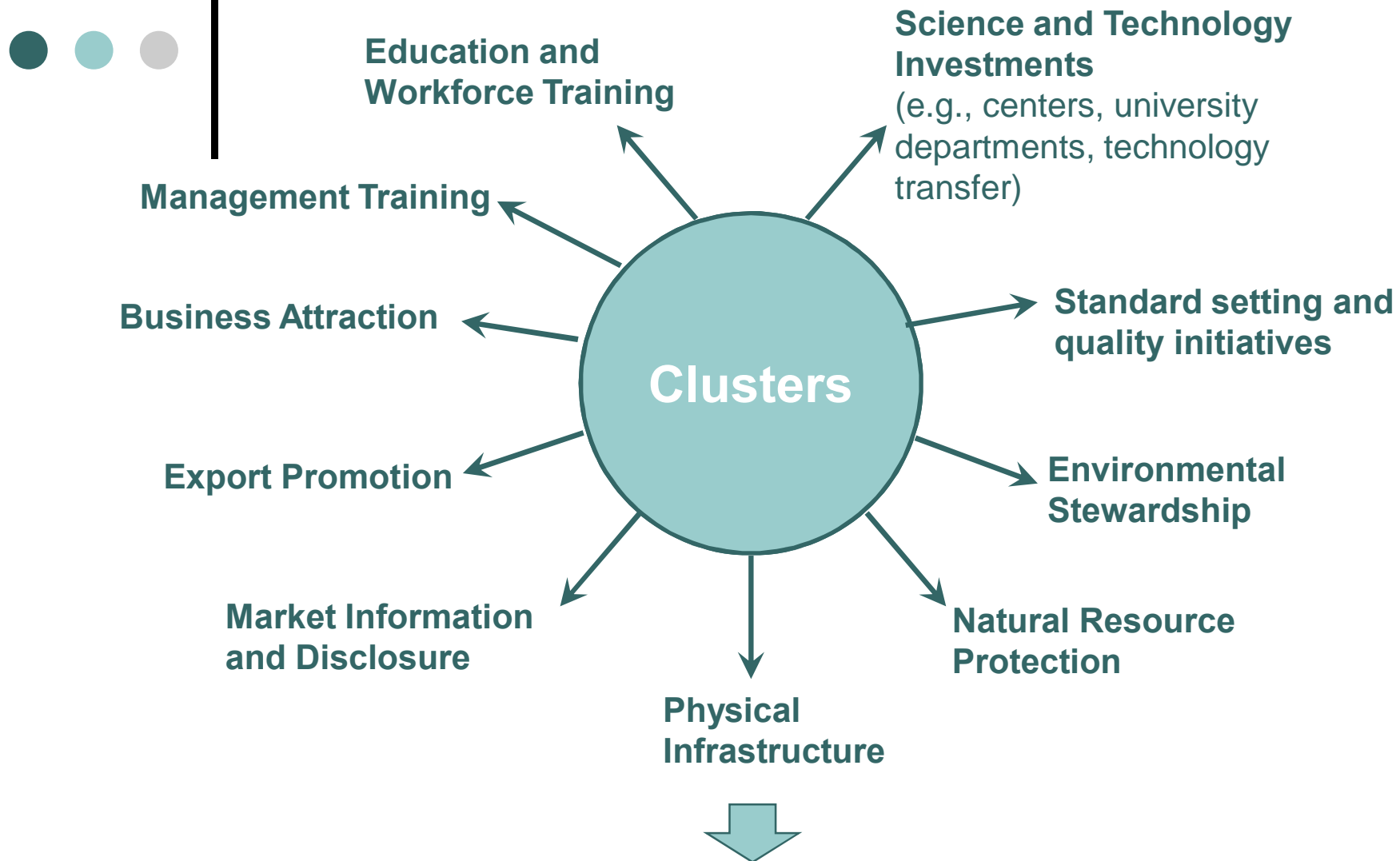
**Transition
societies**

:

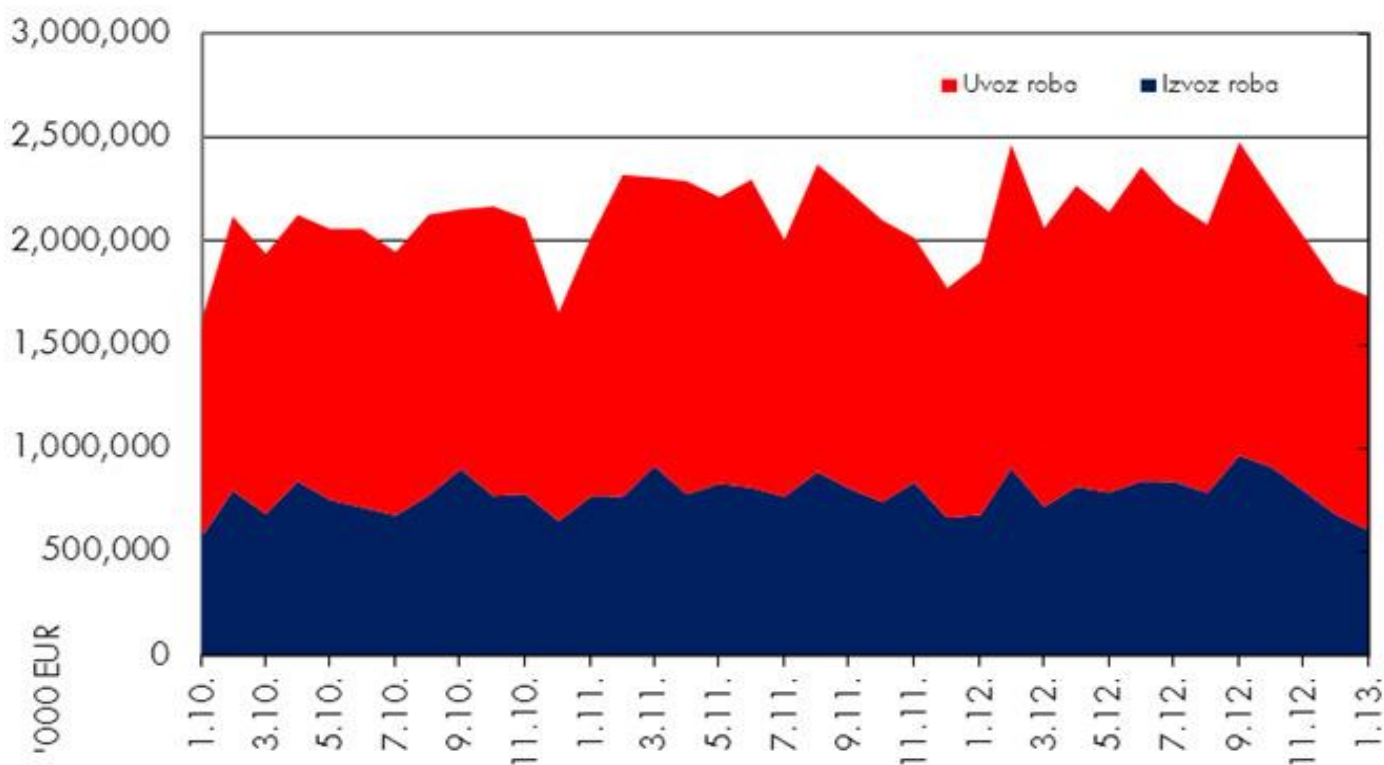
Cluster-Based Policy Implementation

“ Clusters provide a framework for **implementing public policy** and **organizing public-private collaboration** to enhance competitiveness

Robna razmjena RH s inozemstvom

Izvor: RBA istraživanja, <http://www.rba.hr/web/pdf/daily-news/rba-daily-2013-03-12.pdf>

HRVATSKA - Mogućnosti

Korištenje rezervi rasta

Čuvanje makroekonomske stabilnosti ostaje preduvjet – podrazumijeva stabilne javne financije

- **Povećanje razine zaposlenosti:** Reforme tržišta rada i obrazovanja
- **Podizanje produktivnosti:** Efikasnost i investicijska klima
- **Produbljivanje trgovinskih integracija:** FDI i izvozna dobra
- **Poticanje inovacija:** Komercijalizacija i korištenje znanja

Izvor: World Bank presentation: Gospodarska kretanja i kako ubrzati održivi oporavak u Hrvatskoj, Zagreb, 9.11.2010

**Čak i kada ste na pravom putu,
propast ćete ako samo stojite.”**

W. Rogers